

Synode over een meer synodale kerk Jozef kard. De Kesel

1 Samenvattend overzicht van het artikel

Opvolging gevend aan het Tweede Vaticaans concilie (1962-1965) ontstonden de synodes: en delegatie van bisschoppen van over de hele wereld over belangrijke problemen en uitdagingen voor de Kerk.

De synode van 2023 en 2024 door paus Franciscus bijeengeroepen was van een bijzondere aard. Het onderwerp was: hoe een mee *synodale kerk* uitbouwen. Ook de methode werd aangepast: ook leken en priesters, mannen en vrouwen waren (beperkt) uitgenodigd nadat er op diocesaan, nationaal en continentaal niveau consultaties werden gehouden. En nu aan ronde tafels van 12 personen, niet luisteren naar toespraken in een grote aula!

Lumen Gentium had gesteld dat de kerk moet begrepen worden als het volk van God en niet allereerst als een hiërarchische instelling. Door het doopsel zijn allen volwaardig lig van het priesterlijk volk van God.

Daarom zijn allen actief betrokken in het leven van de kerk, dus ook in het beleid en de besluitvorming.

De eerste voorwaarde daartoe is de luisterbereidheid (in zelfbeheersing en nederigheid) tegenover elkaar: de andere heeft mij ook iets te zeggen!

Vrijheid van spreken veronderstelt bedachtzaam spreken, in openheid voor Gods Geest.

Een synodale kerk is het tegenovergestelde van een klerikale. Door het doopsel zijn we fundamenteel gelijkwaardig, (geen heersers over elkaar!), ook al zijn er diverse ambten en verantwoordelijkheden. Maar wie verantwoordelijkheid draagt in de kerk (op alle niveaus) dient zich niet als meerdere, maar als 'broeder' en 'dienaar' te gedragen. Dus samen overleggen en onderscheiden. Ook t.a.v. de relatie met de 'wereld': geen superioriteit, maar een Kerk dienstbaar aan de wereld. En dit alles met gedeelde verantwoordelijkheid. Niet de clerus die het voor het zeggen heeft en de leken die 'onbevoegd' zijn. Het synodaal proces wil de samengedragen verantwoordelijkheid valideren; niet in concurrentie met bisschoppen, priesters of diakens. In de praktijk een hele opgave en ook theologisch verder uit te werken. Vooral ook de plaats en de rol van de vrouw is daarbij cruciaal, temeer omdat zij voor het gewijde ambt (tot hiertoe) niet in aanmerking komt. Of vrouwen diaken kunnen worden gewijd is aan een studiegroep toevertrouwd. De Kesel vindt dat dit een zeer goede zaak zou zijn. Maar daarnaast is er zeker plaats voor vrouwen betreffende taken in de Kerk die geen wijding veronderstellen. De paus heeft al op hoog niveau een paar vrouwen

benoemd. Ook in Mechelen-Brussel is een hulpbisschop voor Waals-Brabant door een vrouw opgevolgd en coördinator van het vicariaat. Of er ook gehuwde mannen priester kunnen worden gewijd (in de nadagen van het Concilie kwam de vraag reeds voor)? Er zijn voor- en tegenstanders. Historisch, Bijbels en theologisch is er geen bezwaar. Het celibaat omwille van het Koninkrijk zou niet worden afgeschaft. De juiste vraag is of ook gehuwde mannen priester kunnen worden gewijd (en dat niet om aan het priestertekort tegemoet te komen.)

Een synodale Kerk is een kerk die de sterke centralisatie (in Rome, met de Paus) relativeert, zonder teveel te versnipperen. Maar kan de eenheid ook niet een stuk verscheidenheid aan? Een grotere decentralisatie (per continent?) zou de problemen en uitdagingen van de plaatselijke kerken pastoraal beter tegemoet komen (b.v. gewijde priesters; pastoraal van homoseksuele mensen; polygamie in Afrika,...) Alles centraal regelen blijkt heel moeilijk geworden.

Hoe dan ook, een synodale kerk is een wijze van Kerk zijn waarbij de diversiteit van pastorale vragen en uitdagingen niet beantwoordt wordt met van bovenaf opgelegde decreten. Ze vraagt om in dialoog, luisterend naar elkaar en naar de Geest, tot onderscheiding te komen. Het is een samen –onderweg-zijn, in fraterniteit en solidariteit (niet in uniformiteit). Die weg is cruciaal om vandaag geloofwaardig van het evangelie te getuigen. onderweg

2 Methodische suggesties

- Je kan de gespreksvragen doornemen en daarbij vooral oog hebben over hoe ter plaatse die synodale weg wordt bewandeld.
- Onder nr. 3 en 4 neem ik twee teksten over. Beide weerspiegelen uiteenlopende reacties op de Synode over de synodale weg. De ene tekst meent op de synode nog vormen van ‘machtsdenken’ te ontwaren. De andere geeft aan hoe verregaand deze synode tot nieuwe initiatieven kan leiden en leken in de Oostenrijkse kerk wakker maakt om een plaatselijke synode in te richten.

3 En toch machtsdenken op de synode?

In een artikel onder de titel ‘Daar kwamen drie koningen met ene ster’ van Marc Van Tente, o.m.i. in Akkoord, Contactblad van de Missionarissen Oblaten en van de Zusters van de Heilige Familie van Bordeaux, jan. 2005, p. 2 lees ik een passage waarin er duidelijk reserves gemaakt worden tegenover de feitelijke gang rond het ‘synodale proces’ in de katholieke kerk. Ik neem deze passage over.

In het Matteüsevangelie lezen we hoe Jezus zijn tijdgenoten verwittigt voor de Schriftgeleerden en farizeeën die zich als rabbi en leraar

opdringen: 'Laat je geen rabbi noemen, want jullie hebben maar één rabbi en allen zijn jullie broeders en zusters van elkaar. Laat je geen leraar noemen, want alleen de Messias is je leraar. Laat je geen vader noemen, want je hebt er maar één, die in de hemel. De belangrijkste onder jullie zal jullie dienaar zijn' (Mt 23,9-11). Tweeduizend jaar later volgden wij de recente synode die aan 'synodaliteit' gewijd was. Paus Franciscus wilde er de kerk op weg zetten naar een vernieuwd zuster- en broeder zijn, vrij van elke autoritaire machtsuitoefening - wellicht een van zijn belangrijkste initiatieven. Toch werden ook daar onze hoogwaardigheidsbekleders verder aangesproken met 'excellentie', 'eminentie', 'heilige vader', 'uwe heiligheid'... Tijdens de gebedsmomenten wapperden de dure kazuïfels in de wind. Zoals ook Jezus opmerkt: 'zij verbreden hun gebedsriemen en maken de kwastjes aan hun kleren langer, ze verlangen een ereplaats bij feestmaaltijden en in synagogen...' (Mt 23,5-6). Onbelangrijke details? Of symbolen van sinds eeuwen overgeërfd machtsdenken? Op het einde van de synode werd de vraag naar de rol van de vrouw in de kerk, ook als diaken, gesteld. Tot ergernis van heel wat deelnemers werd het onderwerp op on-synodale en autoritaire wijze uit de gesprekken geweerd. Dan toch maar een uiteindelijk beroep op machtsposities die, tegen Mattheüs in, als goddelijke instellingen beschouwd worden? Niet-christelijke religieuze en niet-religieuze instellingen doen het blijkbaar niet beter. Wellicht een, o zo menselijke, neiging.

4. Oostenrijkse lekenkoepel vraagt aan bisschoppen nationale synode (Otheo column 29 juli 2024)

Oostenrijkse leken willen doorstart geven aan katholieke Kerk door meer samenhang en dialoog. Otheo 12/03/2025.

De Oostenrijkse katholieke lekenorganisatie KAÖ roept de Oostenrijkse bisschoppenconferentie op om een nationaal concilie of synode van de katholieke Kerk in Oostenrijk op te starten. Een synodale vergadering van bisschoppen, priesters en lekenkatholieken zou een 'belangrijk signaal zijn van een gemeenschappelijk doorstart van de Kerk in Oostenrijk.' Tot op heden werden er in de afzonderlijke Oostenrijkse bisdommen synodale processen van verschillende omvang gehouden. KAÖ-voorzitter Ferdinand Kaineder, vicevoorzitter Katharina Renner en vicevoorzitter Thomas Immervoll zeiden ervan overtuigd te zijn dat het wereldwijde synodale proces dat paus Franciscus heeft geïnitieerd, nu ook op nationaal niveau moet worden georganiseerd.

Wereldsynode als model

Het slotdocument van de tweede synodale wereldvergadering in Rome, aangenomen op 26 oktober 2024, dat door de paus met zijn leergezag heeft verbonden, beveelt uitdrukkelijk synodale vergaderingen op regionaal of nationaal niveau aan, schrijft de KAÖ. Dergelijke bijeenkomsten zouden ook 'ruimte moeten bieden voor het luisteren naar

en de dialoog met andere christenen en vertegenwoordigers van andere religies, overheidsinstellingen, maatschappelijke organisaties en de samenleving als geheel'.

Volgens de lekenorganisatie zou een Oostenrijkse synodale raad een belangrijke stap zijn naar meer saamhorigheid, gedeelde verantwoordelijkheid en wederzijdse verantwoording in de Kerk:

‘Synodaliteit betekent samen op pad gaan, naar elkaar luisteren en elkaar vertrouwen, dialoog en collectieve besluitvorming; en uiteindelijk zijn beslissingen met een sterk bindend karakter nodig.’

Transparantie, verantwoording en evaluatie

De thema's transparantie, verantwoording en evaluatie kwamen eerder in Duitsland ter sprake in de Duitse Synodale Weg. Uit de vier jaar vergaderen ontstond bij onze oosterburen een Synodaal Comité dat de oprichting moet voorbereiden van een orgaan waarin bisschoppen en leken hun beraadslagingen over mogelijke hervormingen in de Kerk, die zij in het Synodale Pad zijn begonnen, voortzetten.

Het uitgangspunt van de Synodale Weg, in 2019 gelanceerd (in Duitsland), is een jarenlange kerkcrisis nog verergerd door het misbruikschandaal. Het debat richt zich vooral op kwesties rond macht, priesterschap en seksuele moraal, maar ook op de rol van vrouwen in de Kerk. *Bron: KNA*

5 Suggestie voor een gebedsmoment

5.1 We zingen het lied Z.J. 733 Wij zijn de druppels van een stroom

Op internet: CTRL + klikken op [ZJ 733 Wij zijn de druppels - YouTube](#)

(Ook te vinden op de cd's D.D.W. nr. 1/26 en ook op D.D.W. 19/12)

1 Wij zijn de druppels van één
stroom,
wij zijn de takken van één
boom
en Gij beweegt ons leven.
Gedragen door dezelfde lucht :
uw stem die in ons hart
verzucht,
wij aan elkaar gegeven.

2 Uw zachte, vriendelijke
kracht
die ons van ver tezamen
bracht,

bewerkt in ons vertrouwen.
Uw vrede, goedheid,
overvloed,
uw liefde die ons zingen doet,
een nieuwe wereld bouwen.

3 Houd ons bijeen, maak ons
uw Kerk,
voltooi in ons uw eigen werk :
't geloof dat zich laat dragen,
de vreugde die naar
vriendschap leidt,
geduld en trouwe
dienstbaarheid
voor nu en alle dagen.

5. 2 We beluisteren M. 23, 1-12

Toen sprak Jezus tot de scharen en tot zijn discipelen, zeggende: De schriftgeleerden en de Farizeeën hebben zich gezet op de stoel van Mozes. Alles dan, wat zij u ook zeggen, doet dat en onderhoudt dat, maar doet niet naar hun werken, want zij zeggen het wel, maar doen het niet. Zij binden zware lasten bijeen en leggen die op de schouders der mensen, maar zelf willen zij ze met hun vinger niet verroeren. Al hun werken doen zij om in het oog te lopen bij de mensen, want zij maken hun gebedsriemen breed en hun kwasten groot, zij houden van de eerste plaats bij de maaltijden en van de erezetels in de synagogen, en van de begroetingen op de markten en om door de mensen rabbi genoemd te worden. Gij zult u niet rabbi laten noemen; want één is uw Meester en gij zijt allen broeders. En gij zult op aarde niemand uw vader noemen, want één is uw Vader, Hij, die in de hemelen is. Laat u ook geen leidslieden noemen, want één is uw Leidsman, de Christus. Maar wie de grootste onder u is, zal uw dienaar zijn. Al wie zichzelf zal verhogen, zal vernederd worden en al wie zichzelf zal vernederen, zal verhoogd worden.

5.3 Wij bidden voor een synodale Kerk waar we samen naar op weg zijn.

Telkens als we in Uw naam samenkomen.
staan wij voor U, Geest van God.
Wees Diegene die ons leidt
en komt wonen in ons hart.
Leer ons de weg die we moeten gaan,
en hoe we hem kunnen aanhouden.
Geef dat we geen onenigheid bevorderen,
kwetsbaar en zondig als we zijn.
Laat niet toe dat onwetendheid ons op het verkeerde pad brengt
of partijdigheid onze daden beïnvloedt.
Laat ons als het ene Volk van God in U onze eenheid vinden,
zodat wij samen de tocht maken
naar uw droom over wat uw Kerk moet worden
en niet afdwalen van de weg van waarheid en gerechtigheid.
Dit vragen we U,
die overal en altijd werkzaam bent,
in de gemeenschap van de Vader en de Zoon,
voor eeuwig en altijd. Amen

Aan- en opmerkingen aan guido.debonnet@skynet.be